

Aan
de gemeenteraad

Datum 7 juli 2020
Zaaknummer InProces BBV: 2020-0084767
Betreft Concept Regionale Energiestrategie Drechtsteden

Vergadering van

Portefeuillehouder: Rik van der Linden
Begrotingsprogramma Duurzaam en Innovatief Dordrecht
Pijler Fysieke Leefomgeving
Kernteam/Opgave: Opgaven - Duurzame Stad
Auteur: Joost Leemans
E-mail: jm.leemans@dordrecht.nl
Verantwoordelijke: Roosmarijn Sweers
Openbaar: Ja

Voorgesteld besluit

kennis te nemen van de Concept RES Drechtsteden en aandachtspunten, wijzigingen en/of aanvullingen die u ten behoeve van de verdere uitwerking mee wil geven, kenbaar te maken.

Raadsvoorstel

Hoe zijn de bevoegdheden rond dit onderwerp verdeeld?

De concept RES wordt vastgesteld door de dagelijkse besturen van gemeenten, waterschap en provincie.

Op 1 oktober 2020 wordt de concept-RES in bij het Nationaal Programma RES. Zij geeft opdracht aan het Planbureau voor de Leefomgeving om het bod van de 30 RES-regio's naast elkaar te leggen. De regio kan die analyses gebruiken voor het maken van de definitieve RES 1.0.

De definitieve RES 1.0 moet op 1 juli 2021 vastgesteld zijn door de gemeenteraden, provinciale staten en het algemeen bestuur van de waterschappen. Elke 2 jaar herijkt iedere energieregio de RES op grond van nieuwe inzichten, innovaties en ervaringen.

Wat is het doel?

Op 28 juni 2019 publiceerde het kabinet het Klimaatakkoord: de Nederlandse uitwerking van de internationale klimaatafspraken van Parijs (2015). De landelijke opgave voor 2030 is duidelijk, we gaan met elkaar de CO2-uitstoot met 49% verminderen ten opzichte van 1990, om zo de opwarming van de aarde te beperken.

Hoewel we in de Drechtsteden en lokaal vanuit de opgave Duurzame Stad, goed op weg zijn om via onze prestatielijnen benodigde (tussen)resultaten te behalen, vraagt het klimaatakkoord om nadere verdieping en uitwerking van onze Energiestrategie Drechtsteden om aan de gestelde opgaven te voldoen. Die benodigde verdieping geven wij met de gezamenlijke overheden [\[1\]](#) in de regio Drechtsteden vorm in deze concept-RES én de definitieve RES 1.0 die in 1 juli 2021 volgt.

De concept-RES is dus een verdere uitwerking van de in 2017 vastgestelde [Energiestrategie Drechtsteden](#) en heeft daarom als ondertitel 'Uitwerking energiebronnen en infrastructuur 2030'. In de concept-RES beschrijven we als regio Drechtsteden wat onze bijdrage is aan de landelijke opgave om in 2030 in totaal 35 Terawattuur (TWh) duurzame elektriciteit op land op te wekken én 1,5 miljoen woningen aardgasvrij te maken.

Op basis van deze concept RES doen wij een bod van 0,66 PJ ten behoeve van de nationale opgave aan duurzame elektriciteit op land in 2030. Dit bod bestaat uit maximale inzet zon op dak (0,42 PJ), maximale inzet op zon in restructies (0,16 PJ) en de overige reeds gerealiseerde en geplande grootschalige projecten (0,08 PJ). Daarnaast willen wij 12.000 woningequivalenten aardgasvrij maken door middel van aansluiting op een warmtenet.

In Dordrecht zijn inmiddels al vier windmolens (windpark Kilwind) gerealiseerd en is een vijfde (en laatste) windmolen in voorbereiding. Daarnaast zijn zonneparken Crayensteyn en Transberg gerealiseerd en is gestart met voorbereidingen voor de aanleg van zonnepark Amstelwijck. Verder zetten we vanuit de opgave Duurzame Stad in op een zon-offensief dat zich richt op zon op dak en waar mogelijk restructies binnen de verstedelijkingscontour. Trajecten zoals zon op bedrijfsdaken en ook collectieve inkoop van zonnepanelen voor particulieren krijgen de komende periode een vervolg. Ook ondersteunen we een gestage uitbreiding van het warmtenet en het aantal aansluitingen daarop (circa 6000 WE eind 2020). Dordrecht draagt dus al stevig bij aan het realiseren van dit bod. Vanuit Dordrecht zullen wij er in dit proces op sturen dat ook de inspanningen van de andere RES-partners in verhouding zullen staan met onze inspanningen.

Het komende jaar werken wij toe naar de RES 1.0 en verkennen wij, als onderdeel van onze regionale ambitie, in drie globale zoekgebieden of wij ons bod met 0,84 PJ op kunnen rekken om te komen tot een totaal bod van 1,5 PJ. Bij de gebiedsverkenningen houden we nadrukkelijk rekening met de specifieke kenmerken van deze gebieden én onze andere opgaven. Met onze ambitie en de bijbehorende verkenning zorgen we ook voor tijd en ruimte om kansen en consequenties in de zoekgebieden in goed kaart te brengen alvorens daar besluitvorming (vanuit het Rijk) op gevraagd wordt.

Wij hebben daarnaast de ambitie om voor 2030 regionaal in totaal 25.000 woningequivalenten aan te sluiten op een warmtenet om deze aardgasvrij te maken.

Wat is het beoogde doel?

Om een eerlijke en realistische bijdrage te leveren aan de landelijke opgave. Op basis van de landelijke opgave moeten de dertig energieregio's uiterlijk in 2030 in totaal 35 Terawattuur (TWh) duurzame elektriciteit op land opwekken én 1,5 miljoen woningen aardgasvrij maken.

[1] Deze concept-RES is opgesteld door de gemeenten van de regio Drechtsteden (Alblasserdam, Dordrecht, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Papendrecht, Sliedrecht en Zwijndrecht), Provincie Zuid-Holland en de waterschappen Hollandse Delta en Rivierenland.

Wat zijn per besispunt de argumenten en wat is hierop de toelichting?

De concept RES is een tussenstap naar de definitieve RES 1.0 in 2021

We wijzen nog geen concrete locaties aan voor het opwekken van duurzame elektriciteit of het aardgasvrij maken van woningen. Het komende jaar werken wij de strategie nader uit en geven wij uitvoering aan verdiepende studies, waarin lokale afwegingen doormiddel van participatietrajecten nadrukkelijk worden meegenomen. De afspraken die daarover in 2021 in de RES 1.0 worden vastgelegd, worden geborgd in de ruimtelijke plannen van gemeenten en provincie waaronder in de Omgevingsvisies.

Gekozen aanpak is eerlijk en realistisch

Onze regio is de kleinste energieregio van het land en bovendien een behoorlijk verstedelijkt gebied. Dit betekent dat er ten opzichte van grotere en minder verstedelijkte energieregio's minder ruimte is voor grootschalige opwek van elektriciteit. Tegelijk willen wij wel onze verantwoordelijkheid nemen door (binnen onze mogelijkheden) een eerlijk en realistisch deel van de landelijke opgave op ons te nemen.

Eerlijk betekent in dit geval dat wij een bod doen dat gelijk is aan de landelijke opgave naar rato van onze grondoppervlakte (0,66 PJ) én dat wij verkennen of wij dit bod kunnen verhogen naar een omvang naar rato van ongeveer ons energieverbruik (1,5 PJ).

Realistisch betekent o.a. dat wij hierbij nadrukkelijk oog hebben voor onze (beperkte) open landschappen en de unieke (historische) eigenschappen van ons gebied, nadrukkelijk kijken naar andere opgaven waarvoor wij staan (bijv. woningbouw) én oog hebben voor de economische haalbaarheid van de transitie (haalbaar en betaalbaar).

We zetten fors in op de opwek van elektriciteit op daken

Voor onze verstedelijkte regio is het niet meer dan logisch om fors in te zetten op de opwek van elektriciteit op daken. Zonnepanelen op daken van woningen, bedrijven, kantoren en maatschappelijke instellingen kunnen binnen onze regio cumulatief leiden tot een enorme potentie aan op te wekken zonne-energie. Alle energie die op daken wordt opgewekt hoeft bovendien niet in open landschappen te worden gerealiseerd.

We kiezen er daarom voor om het totale regionale aanbod grootschalige energieopwekking te laten bestaan uit drie onderdelen:

1. Maximale inzet grootschalig zon op dak (binnen- en buitenstedelijk).
2. Inventarisatie van maximale inzet op zon in restruimtes (binnen- en buitenstedelijk).
3. Ambitie, verkenning zon bij Kijfhoek en wind en zon langs de A15 en A16.

Het bestaande elektriciteitsnet in de Drechtsteden kan de groei tot 2030 grotendeels aan

Groei van zowel opwekking als afname van elektriciteit is grotendeels in te passen met uitbreiding van de bestaande infrastructuur voor elektriciteit en mogelijk een nieuw station bij Dordtse Kil IV in Dordrecht. Uitbreidingen kunnen aanzienlijk verminderd worden door betere benutting van de capaciteit van bestaande infrastructuur. Dat is een nadrukkelijk aandachtspunt bij de uitwerking naar de RES 1.0.

Ons gebied is kansrijk voor warmtenetten

Waar de compactheid en bevolkingsdichtheid van onze regio het grootschalig opwekken van elektriciteit bemoeilijkt, bieden onze regionale kenmerken juist kansen met betrekking tot de warmtetransitie. De dichte bebouwing en ruime aanwezigheid van warmtebronnen maakt het toepassen van een warmtenet namelijk kansrijk.

Wat zijn kanttekeningen en/of risico's bij dit voorstel?

Energiebesparing, mobiliteit en maatschappelijke opbrengst is minder belicht in de concept-RES

Onder het motto 'De Drechtsteden gaan voor nieuwe energie' werken betrokken partijen ieder voor zich én gezamenlijk aan de uitvoering van de vastgestelde [Energiedestrategie Drechtsteden](#). De uitvoering loopt hierbij via **vijf richtinggevend ontwikkelingslijnen**:

1. We stoppen met gebruik van aardgas
2. We zetten sterk in op energiebesparing
3. We stoppen met gebruik van benzine, diesel e.d.
4. We zetten in op duurzame opwekking van elektriciteit
5. We realiseren dit met de hoogst haalbare maatschappelijke opbrengst

Het gegeven dat de ontwikkelingslijnen II, III en V (vanwege de benodigde verdieping op energiebronnen en infrastructuur) minder terugkomen in de concept RES, laat onverlet dat wij hier onverminderd op inzetten.

Financiële en juridische kaders vanuit het Rijk zijn nog niet duidelijk

Het tempo waarin wij de warmtetransitie kunnen realiseren wordt nadrukkelijk bepaald door de economische haalbaarheid. In het nationale Klimaatakkoord wordt de term woonlastenneutraal centraal gesteld. Bij een deel van de nieuwbouw, grootverbruikers, corporatiewoningen en particuliere VVE's is er momenteel al sprake van economische haalbaarheid en kunnen we hele goede stappen zetten.

Op andere locaties en bij de meeste bestaande koopwoningen is dit echter veelal nog niet het geval. Vanuit het Rijk is onder andere meer duidelijkheid nodig over financiële en juridische kaders om de transitie per wijk voor alle woningen economisch haalbaar te maken.

Afstemming met andere regio's is noodzakelijk om de belangen van onze inwoners te behartigen
Regio's staan niet op zichzelf. Keuzes in één regio kunnen effect hebben op andere regio's. Denk daarbij bijvoorbeeld aan het plaatsen van windmolens in een grensgebied of warmtebronnen die regio-overstijgend kunnen zijn. Mede daarom zoeken wij met betrekking tot de verdere uitwerking van onze regionale Energiestrategie nadrukkelijk afstemming met onze omliggende regio's.

De corona crisis heeft economische gevolgen en daarmee effect op de energietransitie

De energietransitie vergt investeringen vanuit inwoners, bedrijven, overheden en maatschappelijke organisatie wat in de huidige tijd lastig kan zijn. Tegelijk levert de energietransitie ook economische kansen en werkgelegenheid. Wij stimuleren met oog hierop dat regionale bedrijven zo veel als mogelijk kunnen inspelen op de economische kansen die zich gaan voordoen.

Welk (participatie)proces is doorlopen om tot dit voorstel te komen?

De gemeenteraad is meegenomen in het proces naar de concept-RES

Op bestuurlijk niveau zijn de overheden, bedrijven en maatschappelijke organisaties betrokken in sessies op respectievelijk 5 november 2019, en 6 en 8 februari 2020. Daarnaast zijn zij op 28 mei, 2 juni en 4 juni geïnformeerd over de inhoud van de concept RES én zijn zij op 17 en 18 juni geconsulteerd. Het verslag van de consultatiebijeenkomsten is bijgevoegd.

Inwoners van de Drechtsteden zijn verkennend betrokken bij de concept-RES

Inwoners hebben we gevraagd hoe zij tegen de grootschalige opwek van duurzame energie aan kijken. Hiervoor zijn spontane straatinterviews^[1] afgenomen in alle zeven gemeenten. Ook is er gebruik gemaakt van data uit lopende of al gevoerde onderzoeken met inwoners rond het thema Duurzaamheid^[2]. Daarnaast is een inventarisatie gemaakt van reacties en vragen van inwoners en bedrijven, die zijn opgehaald tijdens lokale bijeenkomsten die eerder vanuit de gemeenten zijn georganiseerd.

[1] Bekijk [hier](#) het filmpje met de interviews.

[2] Bekijk de [resultaten](#) van de onderzoeken.

Wat zijn de belangrijkste gerelateerde besluiten?

Vaststelling Energiestrategie Drechtsteden (RIS 2044650 datum 15-12-2017)

Startnotitie Duurzame stad (RIS 2396882 datum 13-05-2019)

Hoe wordt dit betaald?

Ten behoeve van de kosten voor het opstellen van de concept RES en de RES 1.0 heeft onze regio middelen ontvangen van het Rijk.

Aan de uitvoering van de RES 1.0, die in 2021 gereed moet zijn zullen voor de betrokken partners, waaronder de gemeenten, netbeheerders, woningcorporaties, provincie en waterschap, kosten verbonden zijn. Deze kosten zullen in de ontwikkeling naar een RES 1.0 en een programma energie worden geconcretiseerd. Uitgangspunt blijft dat de energietransitie voor iedereen haalbaar en betaalbaar moet zijn en blijven. Bij het Rijk vragen wij blijvend aandacht voor de kosten van de energietransitie, voor onze organisatie, maar ook voor onze inwoners en bedrijven.

Wat is het vervolg op het raadsbesluit?

Op 1 oktober 2020 dienen we de concept-RES in bij het Nationaal Programma RES. Zij geeft opdracht aan het Planbureau voor de Leefomgeving om het bod van de 30 RES-regio's naast elkaar te leggen. De regio kan die analyses gebruiken voor het maken van de definitieve RES 1.0.

Als onderdeel van de opstelling van de RES 1.0 voeren we in het komende jaar onze participatieaanpak uit. Meepraten en meedenken over de grootschalige duurzame opwek van energie in de regio is mede zo belangrijk omdat het direct raakt aan de leefomgeving van mensen.

Bij de inrichting van onze participatie-activiteiten maken we onderscheid tussen de generieke activiteiten voor de gehele regio en specifiek voor de gebieden Kijfhoek, A15 en A16. Per gebied zullen we ook expliciet kijken naar de mogelijkheden en wensen van lokaal eigendom, bijv. in de vorm van mede-eigenaarschap, financiële deelname of een omgevingsfonds. Gemeenten zijn nadrukkelijk eigenaar van het participatieproces en worden hierin waar gewenst ondersteund vanuit de regionale organisatie.

De definitieve RES 1.0 moet op 1 juli 2021 vastgesteld zijn door de gemeenteraden, provinciale staten en het algemeen bestuur van de waterschappen. Elke 2 jaar herijkt iedere energieregio de RES op grond van nieuwe inzichten, innovaties en ervaringen. Zo ontwikkelt de RES zich stapsgewijs. De RES richt zich op 2050. Dat geeft alle partijen die betrokken zijn inzicht in wat er in de toekomst op hen afkomt.

De projecten en plannen die in de RES staan, worden vastgelegd in het omgevingsbeleid van overheden. Op 21 januari 2025 moet er een ruimtelijk planologisch kader beschikbaar zijn waarmee initiatiefnemers locaties voor energieopwekking kunnen ontwikkelen en starten. In 2030 moeten deze projecten zijn gerealiseerd.

Omgevingswet

In 2022 wordt de Omgevingswet ingevoerd. De Omgevingswet biedt het kader om te sturen op de maatschappelijke opgaven. Ook de RES 1.0 krijgt een plaats in de instrumenten van de beleidscyclus van de Omgevingswet, waaronder in de omgevingsvisies, programma's en omgevingsplannen. Pas zodra de kaders in de lokale omgevingsdocumenten zijn vastgelegd en door de gemeenteraad zijn vastgesteld ontstaan nieuwe mogelijkheden voor ontwikkelaars om grootschalige opwek te realiseren.

De raad van de gemeente DORDRECHT;

gezien het voorstel van het college van Burgemeester en Wethouders van 7 juli 2020 inzake Concept Regionale Energiestrategie Drechtsteden;

gelet op artikel 160, lid 1 onder b van de Gemeentewet;

b e s l u i t :

kennis te nemen van de Concept RES Drechtsteden en aandachtspunten, wijzigingen en/of aanvullingen die u ten behoeve van de verdere uitwerking mee wil geven, kenbaar te maken.

Aldus besloten in de vergadering van

Bijlagen

1. Aanbiedingsbrief concept RES Drechtsteden Dordrecht.docx
2. Terugmelding consultatiebijeenkomsten (17 en 18 juni 2020)
3. concept-res-juni2020.pdf